

PATVIRTINTA
Alytaus kolegijos
Laikinojo direktoriaus
2006 m. vasario 28 d.
įsakymu Nr. V- 58

ALYTAUS KOLEGIJOS DĚSTYTOJŲ ETIKOS KODEKSAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Dėstytojų etikos kodekse (DEK) skelbiamos bendražmogiškosios bei profesinės etikos vertybinės nuostatos ir moralaus elgesio principai, kuriuos įsipareigoja taikyti visi dėstytojai ir darbuotojai.

2. DEK skiriamas tam, kad padėtų kolegijos dėstytojams suprasti etiško elgesio problemas, kurios gali kilti darbinėje veikloje, tarpusavio santykiuose, viešame gyvenime, bei padėtų jas spręsti.

3. DEK papildo dėstytojų ir darbuotojų teisių, pareigų, atsakomybės nuostatas, kurios yra reglamentuotos Aukštojo mokslo įstatyme, AK statute, vidaus tvarkos taisyklėse ir kituose norminiuose aktuose.

II. KAI KURIOS PAGRINDINĖS SĄVOKOS

Etika – tai asmens elgesį ir veiksmus sąlygojantis vertybių taikymas.

Moralė – tai žmonių elgesį reguliuojančios normos ir principai.

Kolegijos dėstytojų ir darbuotojų etika – dora, pareigingumu, atsakingumu, kūrybingumu, sąžiningumu, teisingumu, žmoniškumu, objektyvumu grindžiami tarpusavio ir darbo santykiai, neprikaištingas etinės elgsenos laikymasis viešame gyvenime.

Etikos normų pažeidimas – poelgis, veiksmas, elgsenys darbe, visuomenėje, tarpusavio bendravime, sukiantis prieštarigus bendradarbių vertinimus, pasireiškiančius priimtų etikos kodekse dorovinės elgsenos normų nepaisymu, ignoravimu ar pažeidimu, kuris blogina bendruomenės mikroklimatą, trikdo darbinę nuotaiką ir darbo ritmą.

Etikos problema – netinkamai padarytas sprendimas ar atliktas veiksmas, pažeidžiant etikos normas.

Etiškas sprendimas – tai geras, teisingas, visuomenės daugumos puoselėjamos vertybėms neprieštaraujantis sprendimas.

Interesų konfliktas – situacija, kai darbuotojas atlikdamas savo pareigas vykdo pavidimus ir priima sprendimus susijusius su jo privačiais interesais.

Privatus darbuotojo interesas – turtinis arba neturtinis darbuotojo suinteresuotumas.

Viešieji visuomenės (valstybės) interesai – visuomenės (valstybės) suinteresuotumas. Visuomenė tikisi, kad darbuotojas į darbą žiūrės kaip į pašaukimą.

Kompetencija – funkcinis gebėjimas adekvačiai atlikti tam tikrą veiklą, turėti jai pakankamai žinių, įgūdžių, energijos.

Vertybė – idėjos ir įsitikinimai formuojantys, skatinantys žmogaus būvį ar elgseną.

Tolerancija – pakantus gerbimas kitos nuomonės, požiūrių, įsitikinimų, tikėjimo.

III. KODEKSO TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

4. DEK paskirtis nubrėžti tolerancijos ribas kolegijos narių tarpusavio santykiuose, išryškinti akademinės etikos požiūriu vengtiną elgesį.

5. Esamiems ir naujai priimamiems dėstytojams padėti geriau suprasti, palaikyti ir puoselėti svarbiausias akademinės srities vertybes: teisingumą, sąžiningumą, pagarbą žmogui, toleranciją, profesinę, mokslinę bei pilietinę atsakomybę.

6. Skatinti dėstytojų ir darbuotojų suvokimą, jog etinis aspektas svarbi bet kurios veiklos sprendimo dalis, svarbi prielaida didinti visuomenės pasitikėjimą kolegijos veikla.

7. Padėti kolegijos dėstytojams ir darbuotojams vertinti ir spręsti konkrečias akademinio gyvenimo situacijas kuriose iškyla etinio pobūdžio klausimai.

8. Vienas svarbiausių tikslų – prevencinio vaidmens svarba neetiško elgesio pasireiškimams.

IV. PAGRINDINIAI ETIKOS PRINCIPAI IR VEIKLOS ETIKOS REIKALAVIMAI

9. Dėstytojai ir darbuotojai įsipareigoja aktyviai palaikyti AK siekius, garbingai atstovauti kolegijai vidaus ir išorės gyvenime, tinkamai reprezentuoti jos vardą Lietuvoje ir užsienyje.

10. Objektyviai, remiantis moksliniais metodais, vertinti kitų darbus ir pastangas, atskleidžiant nepanaudotas galimybes, kolegiskai patariant ir padedant vieni kitiems.

11. Laiku, atidžiai ir profesionaliai atlikti pareiginėse instrukcijose numatytas funkcijas.

12. Siekti aukštesnės kompetencijos pedagoginiame ir mokslo-taikomajame darbe, domėtis savo srities mokslo naujovėmis.

13. Puoselėti pagarbius savitarpio santykius su kiekvienu bendruomenės nariu bei su savivaldos institucijomis (kolegijos taryba, akademinė taryba, fakultetų tarybomis, AKSA ir kitomis).

14. Vadovautis skirtingų lyčių lygybės principu, būti tolerantiškiems kitai nuomonei, kitų tautybių, rasių, religinių bei politinių įsitikinimų atstovams.

15. Suprasti, jog akademinę etiką pažeidžia:

15.1. studentų arba kolegų diskriminavimas dėl dalyvavimo politinėje, visuomeninėje, kultūrinėje ar sportinėje veikloje;

15.2. nesąžininga profesinė konkurencija tarp kolegų, dalyvavimas negarbinguose sandoriuose, visiems dėstytojams skirtos informacijos slėpimas, eskaluojami smulkmeniški konfliktai bei intrigos;

15.3. dėstytojo nepagarbus atsiliepiamas apie nedalyvaujančio kolegos pedagoginius gebėjimus, asmenines savybes;

15.4. kai paviešinama ar viešai aptarinėjama konfidenciali informacija apie kolegas (darbo užmokestis, karjeros ketinimai, asmeniniai reikalai ir pan.).

16. Suteikiant pedagoginį vardą, apdovanojimą, kolegos veiklos pripažinimą turi būti remiamasi tik dalykišku pateikto darbo vertinimu bei profesinėmis pretendento savybėmis, o ne asmeniniu ar politiniu santykiu.

17. Dėstytojų ir darbuotojų santykiuose tiesos sakymas, viešumas, tiesos gynimas, draugiškumas ir geranoriškumas yra vieni svarbiausių kolegijos bendruomenės nario etikos principų.

18. Atsiradus tarpusavio santykiuose konfliktinėms situacijoms, elgtis tolerantiškai, atvirai, objektyviai ir savikritiškai. Išklausyti visų pusių argumentus ir ieškoti objektyviausio sprendimo.

19. Suprasti, jog akademinėi laisvei prieštarauja:

19.1. nepakantumas kitokiai studentų ar kolegų nuomonei bei argumentuotai kritikai;

19.2. teisės atsakyti į kritiką ar kaltinimus ignoravimas;

19.3. dėstytojų ir studentų išsakomos nuomonės apie priimamus reikšmingus bendruomenei sprendimus sąmoningas ribojimas arba ignoravimas.

20. Tausoti ir atsakingai naudoti kolegijos turtą, medžiaginius išteklius, taupiai naudoti valstybės, rėmėjų, investuotojų lėšas vykdant kolegijos tikslus, uždavinius ir prisiimtus įsipareigojimus. Šią nuostatą pažeidžia:

20.1. kolegijos materialinių bei finansinių išteklių naudojimas politinei veiklai, privačiam verslui ar asmeninių poreikių tenkinimui;

20.2. piktnaudžiavimas aukštosios mokyklos ištekliais vykdant projektus;

20.3. kolegijos nuosavybės niokojimas – dėl piktavališkumo arba dėl aplaidumo.

21. Kolegijos apeliacinės bei ginčų komisijų nariai, vadovaudamiesi atsakomybe, viešumu turi siekti teisingai nagrinėti prašymus, skundus, pareiškimus, neturėti asmeninio

išankstinio nusistatymo, savo įgaliojimus naudoti, priimant nešališkus sprendimus, nesinaudoti tarnybine padėtimi.

22. Remti ir plėtoti akademinės laisvės ir teisės, skatinti kolegišką keitimąsi kūrybinėmis idėjomis, plėtoti tarpinstitucinius, tarptautinius ryšius.

23. Kiekvienas dėstytojas ir darbuotojas turi be baimės, tačiau korektiškai ir geranoriškai kelti į viešumą esamas negeroves, jis turi būti teisingai suprastas, tik kaip siekiantis pagerinti bendruomenėje profesinės etikos klimata.

24. Kiekvienas kolegijos narys turi priimti dalį atsakomybės už sklandų kolegijos darbą, savo veikloje turi vadovautis bendruomenės viešaisiais interesais, vengti viešųjų ir privačių interesų konflikto.

25. Gerbti ir aktyviai prisidėti, puoselėjant esamas ir kuriant naujas bendruomenės tradicijas.

V. MOKYMO/(-SI) IR DARBO ETIKA

26. Bendraujant ir bendradarbiaujant dalykinėje srityje, dėstytojai ir darbuotojai turi būti kompetentingi, kultūringi, humaniški, teisingi, reiklūs sau ir kitiems. Kontroliuoti ir slopinti tokius savo asmeninius bruožus kaip nervingumas, nesusivaldymas, emocinis pasikarščiavimas ir pan.

27. Dėstytojas privalo nešiurkščiai, neįžeidžiančiai, bet reikliai reikšti kategorišką nepakantumą akademiniam nesąžiningumui, studentų elgesio normų pažeidimo faktams kaip antai plagijavimas, nusirašinėjimas, falsifikavimas, egzaminų ar įskaitų rezultatų klastojimas, naudojimas pašaline pagalba egzamino ar įskaitos metu, svetimo rašto darbo pateikimas kaip savo, uždarbiavimas rašant rašto darbus kitiems studentams, vieno kurso rašto darbo pateikimas atsiskaitant už kitą kursą ir pan. Studento žinių bei įgūdžių vertinimas turi būti teisingas, sąžiningas, suderintas su dėstomo kurso tikslais, priklausantis nuo žinių kokybės.

28. Tiesioginių ar netiesioginių dovanų, neakademinio pobūdžio paslaugų arba akademinio pobūdžio paslaugų, tiesiogiai nesusijusių su studijuojamais kursais, reikalavimas arba priėmimas iš studentų, vertinamas kaip neetiškas poelgis.

29. Primygtinai nereikalauti asmeninio pobūdžio informacijos iš studento grupinėse diskusijose, juo labiau sieti tokio pobūdžio informacijos pateikimą su žinių įvertinimu.

30. Atsiskaitymas už kursą nesietinas su studentų dalyvavimu (nedalyvavimu) dėstytojui priimtinoje (nepriimtinoje) politinėje ar visuomeninėje veikloje.

31. Pasitikėjimo atmosferai kenkia konfidencialios informacijos (studento akademinis įvertinimas, nuobaudos, akademinės nesėkmės ir pan.) pateikimas (atskleidimas)

tretiesiems asmenims, jų aptarinėjimas su kitais dėstytojais nesant specialaus pagrindo (studento sutikimo, teisinio pagrindo, naudos studentui arba numatomos žalos kitiems).

32. Neleistina naudoti privataus pobūdžio informacijos apie studentą be jo sutikimo kaip mokymo ar tyrimo medžiagą.

VI. MOKSLO TAIKOMOSIOS TIRIAMOSIOS VEIKLOS ETIKA

33. Mokslinė veikla turi būti grindžiama sąžiningo tyrimo ir tiesos siekimu. Šią nuostatą pažeidžia:

33.1. empirinio tyrimo duomenų klastojimas arba manipuliavimas jais, sąmoningas gautų duomenų, prieštaraujančių tyrimo hipotezei, nutylėjimas, sąmoningai klaidinantis informacijos apie empirinio tyrimo metodiką pateikimas;

33.2. empirinio tyrimo duomenų, kompiuterių programų, empirinės medžiagos pavyzdžių, rankraščio vagystė arba sąmoningas sugadinimas;

33.3. plagijavimas, t.y. svetimo teksto, idėjos arba išradimo pateikimas kaip savo;

33.4. nepamatuotas bendraautorystės primetimas jaunesniems kolegoms ar pavaldiniams;

33.5. mokslinei veiklai talkinusių žmonių arba organizacijų įnašo neigimas arba nutylėjimas;

33.6. nekorektiškas, tendencingas kolegos darbo kritikavimas ir sąmoningas menkinimas dėl asmeninės antipatijos, konkurencijos, politinių ar kitokių su vertinamo mokslinio ir metodinio darbo profesionalumu nesusijusių motyvų.

VII. KODEKSO PRIĖMIMAS IR ĮGYVENDINIMAS

34. Būtina DEK priėmimo sąlyga – viešas jo projekto svarstymas, kad jis būtų priimtas kaip įsipareigojimas, o ne įpareigojimas.

35. Priimtas DEK skelbiamas viešai AK internetiniame puslapyje.

36. AK bendruomenė įsipareigoja gerbti DEK ir rūpintis jo veiksmingumu.

37. DEK vykdymo priežiūrą atlieka atstovavimo pagrindu sudaryta etikos komisija, susidedanti iš kiekvienos katedros po 1 asmenį.

38. Etikos komisija savo darbą atlieka vadovaudamasi patvirtintu etikos komisijos darbo reglamentu.

39. Sankcijos už akademinės etikos pažeidimus atsižvelgiant į pažeidimo sunkumą – moralinio poveikio priemonės (pvz., pastaba, įspėjimas, įvertinimo paviešinimas ir pan.). Kodekso priežiūrą vykdančios etikos komisijos sprendimai yra rekomendacinio pobūdžio

priimant sprendimą dėl darbo sutarties pratęsimo, dėl darbuotojo skyrimo į aukštesnes pareigas, atestuojant aukštesnei kvalifikacinei kategorijai gauti ir vidinės atestacijos metu bei kitais atvejais.

40. DEK negali numatyti visų nepagarbos pripažintoms akademinėms vertybėms atveju, todėl akademinės etikos komisija, sprendama konkrečius pareiškimus dėl etiškai nederamo elgesio, dėstytojų etikos kodekso nenumatytais atvejais turi spręsti ar konkretus poelgis suderinamas su dėstytojų etikos kodekso pripažintomis pamatinėmis akademinės etikos vertybėmis, ar gali būti toleruojamas.

41. DEK priimtas kaip kolegijos bendruomenės sutarimas dėl tam tikrų vertybinių elgesio nuostatų turi palaikyti etinį susirūpinimą, skatinti svarstyti, diskutuoti etinius klausimus ir jų sprendimo būdus.

SUDERINTA
Alytaus kolegijos akademinės tarybos
2006 m. vasario 2 d.
posėdžio protokolu Nr. V3-28